

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom
Njih svetosti papeža Leona XIII.,
Njih prevzvišenosti kneza nadškofa goriškega
in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 7. zvezka.

Neketere pobožnosti in odpustki v mesecu septembru	193.
Odpustki cerkvenih postaj	195.
Bosanski Job, zgleden tretjerednik	197.
Imenitni udje škapulirske bratovščine	204.
Nekaj za raztresene tretjerednike	207.
Kako se mej svetom kerščansko živi (Dalje.)	208.
O papeževem blagoslovu za smertno uro	218.
Kerščanskim poslom. III. Posel, služi gospodarjem.	
19. Ne legaj	221.
20. Bodi resničen	222.
21. Zvestoba serca	223.
Zahvala za vslišano molitev	224.
Priporočilo v molitev	224.

V GORICI.
Hilarijanska tiskarna.
1892.

Napake

v izreki in naglaševanju naše knjižne slovenščine.

(Dalje.*)

Pê'sàm, pè'smi (iz: pè'sàn; *m* je prišal v končnico najbárž iz instr. plur., kjer je iz pè'sànmi po asinilaciji nastalo pè'sàmmi, kar se je potèm skärčilo v pè'smi; prim. naslov: «Ta celi Catehismus, eni psalmi inu teh vekših Godou stare inu Nove Keršćanske Pejsni, od P. Truberja, S. Krellia, Jurja Dalmatina inu od drugih zložene, inu z' dostemi lepimi Duhovnimi Pejsmi pobulšane»); pè'ti; pè'vác, pè'vca; prepè'vati.

Pè'stò, -a, plur. pè'sta, pè'st.

Pè'stovati, pè'stujem; pè'stùna ali pè'stùnjà. Zdaj se govori po domače nèkòd: pè'stna ali pè'sna, drugòd, da se štèvilò zlogòv ohrani, z *r* nam. *ù*: pè'strna; prim. fržól iz fižól. Za knjižno slovenščino pestrna prav takò malò velja kakàr fržol za fižól.

Pè'sati; pè'sam; pè'sal; pè's, Dalm. Judic. 4 a: «pejšco», b: «pejšico».

Plè'n, plèna' (?); plèni'ti, plèni'm (? kakàr: slè-di'ti, slèdi'm); imp. plè'ni, Dalm. Jez. 7: «Plejni bèrzu».

Plèni'ca. Miklošič navaja tudi: pelna, pelnica, najbárž po Kopitarjevi slovnici str. 246, kjer pa je brati brez dvojbe: plna, pin'ca t. j. plèna, plèni'ca; plèna' je povdarjati kakàr trèska, torej gen. plèné'. nom. pl. plèné', g. plè'n, a plèna'm itd. Prim. srb. pele.na pl. pelene.

Plè'sàn, -sni; plè'sno'v, -va, -ò; plè'sno'ba; plè'snovati, plè'snuje.

Plè'sa, -e; plè'sast, -a, -ò; plè'sàc, -šca.

Plè'ti, plè't; sup. plè't; plè'vem; plè'vica; plè'vé'l, -la.

Plè'va, -e; plè'vnica, -e.

Plè'zati, plè'zam; plè'zavác, -vca.

Povè'smò, -a (predi'va).

Polè'no, -a; polè'nice, -a.

Povè'zniti, povè'znem; vè'zà'l -la, -lò (Mikl.)

Povrè'slò, -a (slamata vèz okolù snopa).

Prè'v: prè'laz, prela'za; prè'sad, presa'da (v Riba, mladi kapuz, ki se ima presaditi).

Prè'd; sprè'd; sprè'dnji; prè'j; prè'jšnji.

Prè'k; vprè'k iti (naravnost, ne gledé na glavni pót); prè'čnik, -a; Prè'čina.

Prèsàn, -sna', -snò', (prèsnò' ma'slò, pa oprè'sàn t. j. ne zadosti pečen krùh).

*) Gledé zadnjic navedene besède: lèšćerba bòdi omènjènò, da ima Mikl. v «Nachträge, Berichtigungen» pravo razlago in izreko.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XI. tečaj.

V Gorici, 1892.

VII. zvezek.

Neketere pobožnosti in odpustki v mesecu septembru.

Naša sveta cerkev obhaja dvakrat na leto praznik Matere božje sedem žalosti, namreč v petek pred cvetno nedeljo in pa tretjo nedeljo v septembru in ves ta mesec je posvetila žalostni Materi božji. Sveta cerkev namreč želi, da bi se pogosto spominjali bolečin in terpljenja Matere božje, in Marija presveta devica sama želi, da bi verni premišljevali njene bolečine. „Oziram se po ljudeh,“ tako se je negdaj potožila Mati božja sveti Brigiti, „ako bi bili kateri, ki bi imeli vsmiljenje z mano in bi premišljevali mojo žalost, pa le malo jih najdem. Zatoraj, moja hči, dasiravno jih je veliko, kateri me pozabijo, me vsaj ti ne pozabi, glej mojo bolečino, posnemaj jo koliker moreš in žaluj“¹⁾. Kako prijetno je pa Mariji presveti devici, ako mislimo na njeno terpljenje, lahko spoznamo iz tega, kar je rekel Jezus sveti Veroniki iz Binaska: „Hči, meni so prijetne solze, točene nad mojim terpljenjem, pa vender, ker neskončno ljubim Marijo svojo Mater, mi je prijetniši premišljevanje njene žalosti, katero je terpela pri moji smerti“²⁾ Srečen je pa tudi, gdor pogosto

¹⁾ bukve 2. pogl. 24.

²⁾ Slava Marije II. del.

premišljuje, kaj je preterpela Marija, zakaj Marija varuje vse svoje častivce, in skerbì zanje posebno pa tiste, ki častijo njene sedmere bolečine. Jezus sam je obljubil tistim, ki bodo premišljevali Marijine bolečine, štiri poglavitne milosti: „1. Gdor se bo Mariji priporočeval zavoljo njene žalosti, bo vreden, preden vmerje, pa bo storil resnično pokoro za svoje grehe. 2. Da bo Jezus varoval tiste v vseh njih britkostih, posebno pa na smertno-uro. 3. Da jim bo vtisnil spomin svojega terpljenja in da jim bo na zadnje v nebesih plačilo dal za to. 4. Da bo take pobožne izročil Mariji v roke, da bo ravnala ž njimi po svojem dopadajenju in jim bo zadobila vse milosti, ketere bo hotela“¹⁾). Spominjaj se tedaj blagovoljni bravec, ta mesec Marijinih bolečin, in ako moreš, opravljaj vsak dan kako pobožnost v čast žalostne Matere božje. Gdor opravlja to mesečno pobožnost, prejme vsak dan v mesecu odpustek 300 dni, ki ga je podelil papež Pij IX. 3. aprilja 1857 in zopet 26. novembra 1876.

S popolnim odpustkom obdarovane devetdnevnice so še v tem mesecu v čast Marijinega rojstva²⁾ in pa v čast sv. Mihaela arhangelja³⁾).

1. septembra, prvi četrtek v mesecu, popolni odpustek bratovščine presv. R. Telesa.

2. septembra, prvi petek v mesecu, in zato imajo popolni odpustek udje bratovščine presv. R. Telesa in presv. Jezusovega Serca.

4. septembra, sv. Roza, devica iz tretjega reda sv. Frančiška, popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah za vse, prva nedelja v mesecu, popolni odpustki udov roženkranske bratovšč ne.

8. septembra, Rojstvo Matere božje; popolnega odpustka se morejo vdeležiti udje bratovščine presv. R. Telesa, presv. Jezusovega Serca, roženkranske, živega rožnega venca, brezmadežnega Serca Marije za spreobernenje grešnikov, karmeljske, sv. Jožefa.

11. septembra, Ime Marije; v našem cesarstvu se more vsak verni kristijan vdeležiti popolnega odpustka denes ali pa mej osmino, ako se spove, obhaja v kaki cerkvi našega ce-

¹⁾ Ravno tam.

²⁾ Premišljevanja devetdnevníc za praznike Matere božje najdeš v „Slava Marije“.

³⁾ Pij IX. 5. jan. 1849.

sarstva in moli po namenu sv. cerkve in za njeno povišanje in je pri maši, ako ne denes, vsaj mej osmino enkrat ¹⁾).

17. septembra, vtisnenje 5 ran sv. Frančiška, vesoljna odveza tretjega reda denes ali pa prihodnjo nedeljo; popolni odpustek za vse v frančiškanskih cerkvah, in pasu sv. Frančiška Serafinskega.

18. septembra, tretja nedelja v mesecu popolni odpustek živega rožnega venca in društva vednega križevega pota.

24. septembra, sv. Pacifik, spoznavavec iz prvega reda sv. Frančiška, popolni odpustek za vse v frančiškanskih cerkvah.

Enkrat v mesecu imajo popolni odpustek, ko imajo mesečni shod ali skupščino: udje tretjega reda, bratovščine presv. R. Telesa in presv. Jezusovega Serca.

Enkrat v mesecu, keder komu drago, imajo popolni odpustek udje tretjega reda, bratovščine presv. R. Telesa, presv. Jezusovega Serca, apostoljstva molitve, naše ljube Gospe presv. Serca Jezusovega in pa udje in dobrotniki družbe sv. Vincencija.

Dvakrat v mesecu je podeljen popolni odpustek udom bratovščine brezmadežnega Serca Marije za spreobernenje grešnikov.

Eden petek v mesecu ima popolni odpustek apostoljstvo molitve.

Po Acta Ord. Min. 1885. Beringer, die Ablässe 1887. Marien-Psalter 1891.

Odpustki cerkvenih postaj.

K raznim in pogostnim priložnostim, ki se ponujajo udom tretjega reda svetega Frančiška v zadobljenje popolnoma odpustka, se prišteva tudi obiskovanje cerkvenih postaj, ki je zdaj mnogo olajšano, tako da ni treba hoditi daleč po svetu na božjo pot v odločene cerkve. Kaker se razvidi iz „Kazala odpustkov“ za tretji red svetega Frančiška, se ponuja udom na dva načina prilika, vdeležiti se odpustkov cerkvenih postaj.

1. Št. 9 tistega kazala govori takole: „Tudi zadobijo enkrat na mesec tisti, ki molijo petkrat Oče naš, Češčena si Marija in Čast bodi Bogu za potrebe svete cerkve, enkrat pa po

¹⁾ Directorium lit. rom. seraph. 1884.

namenu papeževem, vse tiste pravice v odpuščanje svojih grehov, ketere vživajo tisti, ki obiskujejo s pobožnim srcem ali postaje v Rimu. ali pa romajo k porcijunkuli, k najsvetejšim krajem jeruzalemskim in k cerkvi svetega apostelna Jakopa v Kompostelo.“¹⁾

Tu bi vtegnil kedo prašati, ketere pa so tiste pravice, ki jih vživajo obiskovavci imenovanih cerkev? Te pravice so razni o d p u s t k i, ki so jim podelili različni papeži naštetim cerkvam. Podelili pa so jim jih že silno veliko, tako, da se jim število že ne more več natančno določiti; ž njimi je nekako tako, kakor z odpustki za sveti križev pot.²⁾ Da se dobe, zadostuje namen, volja, dobiti vse tiste, ki so in kakeršni so, brez da bi se moralo ravno natančno vediti, kakšen je ta odpustek in od ketere cerkve. Nameniti se morejo tudi dušam v vicah.

Da prejmo tretjeredniki ta odpustek, naj opravijo v ta namen spoved in sveto obhajilo in zmolijo vsega skup, kakor je zgoraj rečeno, šest očenašev, češčenamarij in častbodi.

2. Št. 10 v kazalu pravi dalje: „Tiste dni, ki so v rimskih mašnih bukvah zaznamenjane postajne prošnje, more zadobiti sleherni tretjerednik v cerkvi ali kapeli, v kateri je ustanovljeno tovarištvo (namreč 3. reda sv. Frančiška), ako jo pobožno obiše in po navadi moli za potrebe svete cerkve, vse pravice in duhovne milosti, ketere vživajo v Rimu rimljani ali ptujci.“

Pogoj za zadobitev odpustkov je tudi tu, da se prejmo sveti zakramenti. Obiskati se mora cerkev ali kapela, kjer je ustanovljena skupščina tretjega reda in tu moliti za potrebe svete cerkve.

Moli lahko vsakedo, kar sam hoče, ni da bi moral ravno očenaše moliti. Opravi naj se ta molitev z besedami, ne samo v mislih. Zadostuje pet očenašev, češčenamarij in toliko častbodi.

Za take, ki nimajo zmožnosti, da bi govorili, za gluhoneme, mutaste zadostuje mesto ustne molitve, če pobožno obišejo cerkev in tam serce in duh k Bogu povzdigujejo.

Odpustki, ki se dobivajo za te postaje, so popolnoma in nepopolnoma. Popolnoma odpustek je te le štiri postajne dneve: 1. na božič, in sicer pri zadnji veliki maši in na dalje; 2. na

¹⁾ „Cvetje“ IV., zv. 8.

²⁾ Raccolta pag. 466. — Acta Ord. Min. X., 10. 12.

veliki četrtek ; 3. na velikonočno nedeljo in 4. na vnebohod Kristusov.

Ker se je o teh odpustkih rimskih in drugih postaj, namreč o postajah samih, o dnevih in cerkvah postaj že v „Cvetju“ leta 1884, letnik V. zv. 2. 3. 4. 5. obširneje govorilo, zato zadostuj zdaj tu povedano.

E

Bosanski Job, zgleden tretjerednik.

Bosna, nekedaj ponosna, ker je imela svoje lastne kralje, kesneje pod težkim turškim jarmom, je Slovencem dobro znana, posebno odkar je v najnovejšem času toliko slovenskih sinov prelivalo svojo kri, da jo zopet izterga iz krempljev največega sovražnika kerščanstva in naših pradedov. Menj znano pa bo marisikomu, da je celo mej kervoločnimi turškimi divjaki živo cvetla sveta katoliška vera in se tam tudi tretji red svetli v svoji najlepši popolnosti, kaker nam kaže zgled iz današnjih dni.

Pred nekaj mesci je vmerl v tamkajšnjem mestu Travniku neki suh, pohabljen možiček, ki ne bi bil nihče mislil, da je v njem skrit drag biser najčistejše kreposti; nihče ne bi bil mislil, s kolikimi nenavadnimi milostmi je Gospod tega vbogega Bošnjaka obsul, in kako zvesto je ž njimi sodeloval. Možiček je bil tretjerednik svetega Frančiška in velik častivec najsvetejšega serca Jezusovega.

Velika pravičnost terpina Joba v stari zavezi se je še le s tem prav pokazala, da je Gospod dovolil satanu, naj ga sè vsem mogočim terpljenjem skuša. Tudi naš bosanski Job se je celo svoje življenje vedno čistil v ognjeni peči stisek in nadlog, pa tudi on se je vselej izkazal, tudi on se ni motil nad svojim Gospodom in Bogom, kaker terpin stare zaveze ne. Zato se je tudi o njem moglo reči: „V vsem tem Job ni grešil sè svojimi ustnami in ni nič nespametnega govoril zoper Boga, temuč le: Gospod je vzel, kaker je bilo všeč Gospodu, tako se je zgodilo. Ime Gospodovo bodi češčeno!“

Naš junak — ker kot takega se je pokazal pred Bogom, angelji in ljudmi — se je zval Ivo (Janez) Jurić. Rojen je bil v neki vasi blizu Travnika od vbogih, pa bogaboječih starišev

Že kot dveletno dete je začel hoditi v šolo — terpljenja. Ko namreč mali nekega dne brez vse skerbi sedi pred hišo, se zažene vanj zdivjana krava, ga nasadi na roge, verže ob tla in mu z nogami potepta herbtišče. Nasledek je bil, da je vbožec zrastel gerbast, in ostal vedno majhin in bolehen. Nikedar ni mogel po konci hoditi; persa so mu bila zvita, herbet kriv, glava kaker zagojzda mej špičastimi pleči — z eno besedo, vsa njegova postava je bila skažena, da se Bogu vsmili. Ali to telesno pokvečenje pa nikaker ni slabilo njegovih duševnih moči. Že kot dete je bil zelo razumen in jako nagnjen k dobremu. Naučil se je brati, pisati in kesneje tudi krojaškega rokodeljstva, s katerim se je po nekoliko vedno pečal do zadnjega dne svojega življenja.

Ko je obiskal Gospod Bog svetega Joba, mu je najprej vzela vse, kar je imel, vse, kar mu je bilo drugače milo in drago, in, ko ga je tako spravil v najbritkejše siromaštvo, pripusti vsegamogočni, da pride nadenj še vse mogoče telesno in dušno terpljenje. Našemu terpinu sicer ni bilo mogoče vzeti zemeljskega imetka in bogastva, ker ga ni imel, že od mladosti ne, in si ga tudi pridobiti ni mogel; pa velike bolečine in terpljenje, še hujše kot v mladosti, mu pošlje Gospod tudi v kesnejih letih in sicer v najobilnejši meri.

Najprej oteče Ivo po vsem telesu in zarumeni kot vosek. Potem se mu napravi na berbtu pet ran, kaker pest debelih. Mislili so že, zdaj pa zdaj bo vmerl. Prejel je tudi že svete zakramente za vmirajoče, toda v tem terpljenju mora zderžati še cele dve leti. Dasiravno mu mej tem v eno mer teče iz ran, vender pri vsem tem nikedar ne zgubi dušnega miru in pokoja; da še celo nekako posebno jasno se vedno derži. Obišče ga enkrat zdravnik in od vsmiljenja ganjen ga povabi, naj pride v bolnišnico, da tam ozdravi. Pa Ivo noče v bolnišnico, ne, kot da bi se bal smerti, temuč hudo se mu zdi, ker tam ne bi mogel tako opravljati svojih navadnih pobožnosti kaker jih more doma. Pošlje po svojega spovednika, da ga popraša za svet. Ta mu prigovarja, naj le gre v bolnišnico, ker bo imel tam mnogo bolj postrežbo, ko doma. Prežene mu strah, ker ga zagotovi, da bo mogel tudi tam moliti, spovedovati se in prejemati sveto obhajilo. In tako se odloči naš bolnik, da gre v bolnišnico. Pa prej hoče še enkrat prav dobro opraviti svojo pobožnost.

Bilo je nekega zimskega dne, meseca februarja, kmalu po

4 zutraj, ko nekedo pozvoni pri samostanskih vratih, „na porti“. In kedo je bil? Bil je Ivo, keterega je prinesel brat na herbtu (štuporamo). Želel je iti v cerkev, da bi se pred odhodom še enkrat spovedal pri svojem spovedniku in prejel sveto obhajilo. In ko opravi, potem je šlo dalje na bratovih plečih, po temni zimski noči, — merzel veter je pihal in sneg je medel — tja do bolnišnice.

V bolnišnici mu zdravnik razširi rane in jih očisti, in res se mu kmalu nekaj zboljša. Ali strašno je moral terpeti pri tem zdravnikovem ravnanju. Pa še bolj ga je bolelo, da ni mogel tako moliti, kaker bi bil sam rad; prav posebno pa ga je peklo, da je moral ob petkih in sobotah meso jesti. Zato si je, kaker hitro je prišla zelena spomlad, zopet želel na svoj dom. In vender, kakšen je bil ta dom? Ni imel svoje lastne hišice, temuč stanoval je v najetem stanovanju, v ptuji hiši. Če so te turške kočje že sploh zelo siromašne, je bila Ivova izbica prava podoba največjega siromaštva, nizka in temna; vrata vsa razpokana, okna silno majčkina, na kratko rečeno: človeški berlog.

Preživljal se je Ivo samo s tem, da je dolbel napise na grobne plošče. Pod napis je navadne dostavljal serce Jezusovo, in ga pobarval s prav živimi barvami. Večkrat seveda je bila sila zelo huda in občutljiva, pa nikedar ga ni zapustilo zaupanje v Boga. Mati, stara 70letna ženica, je večkrat jela glasno tarnati: „Ivek moj! koliko moraš že terpeti in kaj sem vender doživela na svoje stare dni!“ On pa ji je ves vdan odgovoril: „Ljuba mati, nikar ne govori tako.“ Jezus je tako odločil; boddimo s tem zadovoljni; on bo vse poplačal, jez zaupam njegovemu najsvetejšemu sercu.“ In, če je še dalje zdihovala: „jez ne morem nič delati in nič zaslužiti, ker te ne morem samega pustiti.“ ji je djal: „Mati, Jezus bo že poskerbel; saj še ni nikoger pozabil, ki je pribežal k njemu. Pojdi v cerkev, moli tam in opravi tudi sveto spoved.“ In če je siromaštvo tako narastlo, da ga ni bilo novca pri hiši in sta morala stradati, on in mati, takrat se je obernal do vsmiljenih serc za malo podporo. Ali nikedar je ni hotel sprejeti, dokler je še količkaj svojega pomočka imel. Enkrat mu je hotel, dati njegov spovednik nekaj malega denarja, pa Ivo se ga brani in smehlja je reče: „O ne! jaz sem zdaj

¹⁾ Bošnjaki tikajo tudi stariše.

bogat, imam pet grošev (tam 40 krajcarjev) in verh tega še nekaj moke. Hvala vam prelepa, zdaj mi ni treba nič.“

Vzrok, zakaj je bil v vsi svoji sili in potrebi vedno zadovoljen in srečen, je vtegnil biti pač ta, ker je našel vse svoje veselje v Bogu in božjih rečeh. Že na vse zgodaj se je z veliko težavo vlekel ob svoji palici v cerkev oo. jezuitov in tu je bil pri vseh svetih mašah, ki so se brale do 8. ure. Dvakrat na teden je hodil k spovedi in k svetemu obhajilu, namreč v nedeljo in v petek, na čast presvetemu sercu Jezusovemu. „Zdaj mi ne preostane drugo, je djal, kot da se popolnoma nasitim sè svetimi zakramenti.“ Doma je imel odločeno za vsako uro svojo pobožnost, ki jo je opravljal iz velike molitvene knjige.

Dokler je mogel še hoditi, ga ni bilo odpustka, ki si ga ne bi bil prizadeval dobiti. Če je prišel dan odpustka — in teh je veliko v tretjem redu svetega Frančiška, — ni ga prepustil, da ne bi bil opravil spovedi in svetega obhajila in obiskal frančiškanske cerkve. — Naredil je stanoviten sklep, da ne bo nikoli pokusil koščeka mesa, še celo koruze ne, te borne hrane bošnjakov, in ne pil vina. Razen tega se je postil pri vsem svojem terpljenju še štirikrat v tjednu ostro, ob torkih, kar dela mnogo bošnjakov, v čast svetemu Antonu Padovanskemu, ob sredah, v čast svetemu Jožefu, ob petkih v čast presvetemu sercu Jezusovemu, ob sobotah v čast Materi božji. Največe veselje mu je bilo, če se je mogel meniti kako nedeljo ali praznik popoldne sè svojim spovednikom. — „Mene ne ozdravi nihče več, je imel navado reči, jaz tudi ne zahtevam, da bi ozdravel, temuč le terpeti želim za mojega Jezusa in grešnike spreobračati.“ — „Tako je prav, Ivo,“ mu je poterdil spovednik; „le daruj svoje rane za grešnike; glej, te rane za té grešnike, ono na herbtu za té, ti ste na nogah zopet za druge“. — „Da, tako bom storil“, je odgovoril na to ves vesel. Res, ne da se dopovedati, kaka gorečnost je prevzela tega vbogega, sključenega bošnjaka in na sodnji dan bo še le očitno, koliko duš je rešil sè svojimi molitvami in spokorili. Tudi kajenja se je odvadil in tako prihranjen denar je dajal vbogajme za odkupljenje vbogih poganskih otrok.

Bolezen se mu je hujšala vidoma. Večkrat si je nastavil na svoje suho telo pijavke, in to ne samo eno ali dve, temuč do 30 in 40. Ko mu je neki prijatelj opomnil: „Ivo, to je preveč,“ mu prav prijazno odgovori: „Naj bo! pa jaz čutim, da mi tako

odleže, tako bolje molim in bolje mislim na Boga, da, še celo jed mi tako bolj diši.“

Do zdaj je še zmirom redno prihajal v cerkev k vsem svetim mašam in opravljal spoved in sveto obhajilo, kaker že rečeno, dvakrat na teden, in nikedar se ne bi bil prederznil iti k svetemu obhajilu brez privoljenja svojega spovednika. Hrepenenje po nebeškem kruhu je rastlo v njem, koliker bolj mu je razpadalo telo in zdravje. Ivo dobi nove rane na nogah in mesto palice se mora zdaj premetavati po dveh bérлах. Ali zavoljo tega še ne zapusti cerkve. Zjutraj vstaja na vse zgodaj in se počasi in z velikim trudom pomika do hiše božje, pač sramotiven zgled za vse tiste, ki se zavoljo malenkosti zde zgovorjene od obiskovanja cerkve. Kedo je bil srečniji kot naš Ivo, ko je ves vesel odperl cerkvena vrata in zagledal mašnika, svojega spovednika, ketere-mu se je že precej od daleč nasmehljaj. Potem odloži svoje bérle zraven klopi, nasloni se na komolce in začne brati iz svoje velike molitvene knjige mašne molitve ali pa pripravljanje za spoved. To je tako trajalo do zime leta 1889. Zdaj še huje zbolí in ne more več v cerkev. To je bila zanj velika bolečina. Toda ljubezen je znajdljiva. Ker ga tako silno vleče k Jezusu v presvetem zakramentu, si izmisli nov način, kako priti v cerkev. Videl je nekega turka, ki je nesel težko breme v velikem, opertnem košu na plečih. Pokliče moža k sebi in ga popraša, ali ne bi mogel tudi njega nesti v košu do cerkve. „Gotovo da, odgovori ta hitro; pa kaj mi plačaš za to?“ — „Koliko tirjaš?“ — „Eno dvojačo“ (Deset krajcarjev). — Ivo mu plača dvojačo, turek ga naloži v koš in smešno lepo je bilo zdaj videti, kako turek nese kristijana k maši v košu, iz keterega se vidi samo glava in dve bérli. Pred cerkvenimi vrati ga lepo zloži iz koša in Ivo, ves srečen, se počasi splazi v cerkev po vseh štirih. V cerkvi zdaj že ne more več v klopi klečati, temuč na tleh in tudi svoje lakti vpira le na tla. Tako se daje zdaj nositi, kederkoli ima 10 krajcarjev, ki si jih mora navadno sprositi. Turek si služi svoje dvojače, a kristijan nebesa. Pa tako ni moglo biti dolgo. Ker ni imel denarja, da bi plačeval turka, mu pride nekaj drugega na misel. V sosedstvu je stanoval kolar, ki je imel voziček, v katerem je svoje otročice okoli vozil. Ta otročji voziček je posebno mikal našega Ivota in tako je dal res kolarja poprašati, je-li ne bi bil na prodaj. Ta zahteva zanj tri goljdinarje in pol. Pa odkod toliko denarja vzeti? Ta ne preostane pač nič druze-

ga, ko s posredovanjem svojega spovednika sprositi si denarja od vsmiljenih dobrotnikov. Pismo, ki ga je pisal ob tej priložnosti, je polno pohlevnosti in hrepenenja po presvetem zakramentu.

Ko je dosegel, kar je želel, se je vozil v cerkev na svojem otročjem vozičku, ki mu ga je prival neki znanec. Smilil se je ljudem, ki so ga videli, zgledovali so se nad njegovim lepim zgledom in semtertja so mu tudi po kak novčič vergli v voziček. Pa kaker je rastla njegova lakota in žeja po svetih zakramentih, tako so mu rastle tudi rane. Zdravnik ga zopet vzeme v bolnišnico, ali ker tam ne more najti miru zu svoje duhovne vaje, se raji zopet verne v svoje s'abo stanovanje. Kakšen je bil takrat, to nam pripoveduje pismo, ki ga je pisal svojemu spovedniku, v katerem ga prosi starih, platnenih cunj, da si obeže vedno tekoče rane. —

„In Gospod je satanu rekel: Si li premišljeval mojega služabnika Joba, da mu ga ni enacega na zemlji, da je priprost in pravičen mož, ki se Boga boji in hudega zderžuje in še ohrani nedoižnost? Ti pa si me nadražil zoper njega, da sem ga zastonj stiskal.“

„In satan mu je odgovoril in rekel: Kožo za kožo, in vse kar človek ima, bo dal za svoje življenje; pa stegni svojo roko ter se dotekni njegove kosti in mesa, in tedaj boš videl, da te bo v obraz blagoslovil“ (t. j. da te bo kled.)

„Gospod je tedaj satanu rekel: Glej v tvoji roci je, vender ohrani njegovo življenje!“

„Satan je tedaj šel spred Gospodovega obličja in je Joba z najhujšimi tvorovi vdaril, od podplatov do temena.“ (Job. 3.)

Tako je tudi našega bosanskega Joba po dopuščanju božjem bila skoraj ena sama rana. Rane so se mu širile in množile vsaki dan; slednjič jih je bilo že 12. Eno je pokazal prijatelju. Tako velika je bila, da bi bil lahko notri vteknil celo roko. Ko ga je ta poprašal: „Ivo, ali te kaj boli?“ mu čisto vdan odgovori: „I se ve da me boli; pa Jezus bo že pomagal.“ Od zdaj na dalje ne more več po konci stopiti, le klečati mora in tako preživi dni in noči. Kleči na svoji bolniški postelji in komolce naslanja na veliko klado. Če mu prineso grobnih plošč, dolbe nanje napise: keder pa nima nič dela, tedaj vedno ali moli, ali pa premišljuje. Pri vsem tem pa je vedno poterpežljiv in ni je pritožbe čez njegove ustnice. „V vsem tem Job ni grešil sè svojimi ustnicami in nič nespametnega ni zoper Boga govoril.“ (Job 1.22.)

Tako je šlo do 25. januarija 1891. Zdaj se mu odpre še na kolenih, tako da vbogi marternik ne ve več, kako naj bi se obrnil. Prejme zakramente za vmirajoče. Ko ga njegov duhovni oče obiše še na smertni dan, leži že tu skoraj vmiraje, lice se mu je potegnilo, kaker se to rado zgodi s človekom pred smertjo. Dela se, kaker da bi rad nekaj povedal, pa da ga je sram. Na zadnje vender le reče: „Častiti gospod, ali vas smem poprositi, da bi po moji smerti brali zame eno sveto mašo?“ — „Prav rad, Ivo,“ odgovori mašnik. In s tem se mu je spolnila zadnja želja.

Bilo je na god svetega Janeza Krizostoma, 27. januarija, proti večeru, ko Ivo začuti, da se mu bliža konec življenja. Da se preobleči v oblačilo tretjerednikov*), potem pa poklicati brata, sestro, vso svojo rodbino. Ko so vsi skupaj, reče bratu: „Hajdi Tone. dragi brat, molite zdaj vsi rožni venec Matere božje.“ Ko ga zmolijo, želi, naj mu molijo iz njegovih bukev litanije vseh svetnikov. Mej njimi odgovarja Ivo glasno in razumljivo. Po litanijah opomni okoli stoječe, da ravno zdaj zvonijo pozdravljenje angeljsko, in tako so molili tudi angeljsko češčenje. Potem poprosi svojega brata, naj mu še naprej moli molitve za vmirajoče. Brat se nekoliko brani, ker je bil Ivo že tako vtrujen in opešan. Pa zdaj ga vmirajoči še enkrat prav lepo poprosi: „Prosim te, ljubi moj brat Anton, ne odreci mi vender še te zadnje postrežbe.“ Vsi pričujoči pokleknejo in molijo molitve za vmirajoče. Tudi pri teh še Ivo s terdnim glasom odgovarja. Ko pridejo v molitvah do tistih besed, kjer se reče: „V tvoje roke, o Gospod, izročam svojo dušo“, zbere vse svoje zadnje moči skupaj, spne se na svoja ranjena kolena, nasloni na svoje roke in reče: „Jezus! — še enkrat Jezus! — in še enkrat Jezus!“ Na to vzdigne glavo proti nebu, se tiho mirno nasmeji in izroči svojo dušo Gospodu. —

Nekaj dni pred svojo smertjo je prašal svojega prijatela: „Ali znaš, kaj bi jaz rad? — Jez bi rad Jezusa videl in njegovo presveto serce.“ Ta pobožna želja se mu je zdaj pač že spolnila in častitljivo vstajenje, kaker upamo, našemu Jobu ne bo odešlo.

Drugi dan pride njegov duhovni vodnik, da bi ga še enkrat videl. Ležal je tu v svojem frančiškanskem oblačilu kaker

*) Po nekaterih krajih nosijo tretjeredniki mesto malega škapulirja celo oblačilo tretjega reda, posebno keder imajo svoje shode, procesije, ali na mertvaškem odru.

zmagovavec. Pa saj je res premagal svet, kakor njegov božji učenik. Spremljevalec je rekel temu spovedniku, ko sta šla proč: „Ta ni vmerl, saj le spi.“

Po njegovi blaženi smerti so našli v špranjah klade, na katero se je navadno naslanjal, nekaj poli papirja, na katere je zapisoval svoje sklepe in nenavadne milosti božje, ki jih je dobival v svojem življenju. Da sam ni dosti na to deržal, temuč nasprotno, da se je vedno bal, da ne bi bil goljufan od hudobnega duha, se razvidi že iz tega, da o tem ni nikedar, dokler je živel, z nikomer govoril, razen sè spovednikom.

(„Der Sendbote d. g. H. I.“ XXVIII. 7.)

E

Imenitni udje škapulirske bratovščine.

Ude škapulirske bratovščine Matere božje bo gotovo veselilo zvediti, kako sveti, slavni, imenitni možje in žene so nosili Marijin škapulir in pospeševali Marijino češčenje s to lepo bratovščino. Izmej mnogo tistè, sme se reči, izmej milijonov udov jih hočemo tu navesti le nekoliko, ki so sloveli zavo!jo svetosti ali visocega stanu.

1. Izmej svetnikov so bili udje te bratovščine: sveti Lovrenec Justinijan, patrijarh beneški; sveti Karol Baromej, nadškof milanski; sveti Frančišek Saleški, škof genevski; sveti Aljfonz Marija Ligyvorsi, škof, cerkveni učenik in vstanovitelj reda očetov redemptoristov; sveti Pavel od križa, vstanovitelj reda pasijonistov; sveti Ludovik IX., kralj francoski, patron tretjega reda svetega Frančiška, verstnik svetega Simona Stoka, začetnika škapulirske bratovščine, in še mnogo drugih.

2. Izmed papežev so bili udje bratovščine svetega škapulirja: Leon X.; Klemen VII.; Gregor XIII.; Gregor XIV.; Klemen VIII.; Klemen X.; XI; XII. — Leon XI. Ko so leta 1605 temu papežu pri izvolitvi slekli kardinaljsko obleko, da bi ga oblekli v papeževo, mu je višji duhovnik hotel sneti tudi škapulir, ki ga je nosil od zgodnje starosti; pa novoizvoljeni papež mu reče: „Pustite mi Marijo, da tudi Marija mene ne zapusti!“

Nadalje papeži: Pavel V.; Urban VIII.; Gregor XV.; Ino-

cencij X.; Aleksander VII.; Klemen X.; XI.; XII.; Benedikt XIII. in XIV.

3. Za papeži je bilo vpisanih v to bratovščino veliko število kardinaljev, duhovnih volivnih knezev, patrijarhov, nadškofov, škofov in druge duhovščine.

4. Razni cerkveni redovi ne samo da so radi dovoljevali svojim podložnim udom, da smejo pristopiti v škapulirsko bratovščino, tudi še priporočali so jim, naj povsod, kjer označujejo besedo božjo, širijo tudi to pobožnost.

Ko je okoli leta 1650 častitljivi P. Inocencij Kalatažironski, generalj kapucinski, obiskoval samostane svojega reda, stopi tudi v neki karmelitski samostan in tu je povedal: „V čast si štejem, da nosim škapulir, do katerega imam prav posebno pobožnost. Rad vidim, da se bratje serafinskega reda svetega Frančiška imenujejo, kaker jaz, tudi brate in ude svetega Karmela; Prav posebno čislam tiste, ki na pridržnici ali v spovednici priporočajo vernikom to pobožnost.“

5. Kaker moški, ravno tako goreče so pospeševali škapulirsko pobožnost tudi ženski redovi. Ni toraj čudo, da je v teku več ko 600 let na milijone kristijanov pristopilo v škapulirsko bratovščino.

Tudi premnogo svetovnih vladarjev in knezev je bilo udov svetega škapulirja.

1. Izmej rimsko-nemških cesarjev:

Ferdinand II. in njegova žena Leonora. Ferdinand III. sè ženo Marijo Avstrijsko. Ferdinand IV.

Leopoljd I. in njegova prva žena Margareta Terezija in tretja žena Leonora s tremi hčera: Marijo Ano, kraljico portugalsko, Marijo Elizabeto in Marijo Magdaleno. Jožef I. in žena Viljelmína z dvema hčera. Karel VI. in žena Elizabeta Kristina pa mali sinek Leopoljd, ki je pol leta star vmerl. Velika cesarica Marija Terezija. Na cesarskem dvoru se je navadno sè stariši zapisala v to karmeljsko bratovščino cela cesarska družina.

Po zgledu teh se je ravnalo še mnogo drugih katoliških knezev po Nemškem in drugod.

2. Maksimilijan I., vojvoda bavarski in mnogo drugih vojvodov in udov raznih knežjih družin.

3. Na Angleškem nekedanji katoliški kralji Eduard I.,

II., III. Izabela, žena Edvarda II., njihuni otroci in mnogi vojvodi po zgledu kraljeve rodovine.

4. Na Francoskem razen svetega Ludovika IX, še mnogo drugih kraljev. Tudi Henrik IV. je zelo častil Marijo, ko se je vernil v katoliško cerkev in njegova pobožna žena, Marija Mediči, je tudi nosila škapulir. Ludovik XIII. opazi pri obleganju mesta Montpeliera, kako sovražne krogle odletavajo od škapulirja njegovega vojskovodja. Ko premaga mesto, si da očitno naložiti sveti škapulir in v svoji zadnji bolezni zelo na to pazi, da ga ima vedno na sebi. Ludovik XIV. ga je sprejel na praznik vnebovzetja Marije po dokončani procesiji vpričo obilnega ljudstva, ko se je prej spovedal in pri sv. obhajilu bil. Ludovik XV. je bil v bolezni že kot otrok sprejet.

5. Na Španskem je bil mej knezi najberž prvi ud karmeljske bratovščine Aljfonz de la Cerde, sin kralja Aljfonza Kastiljskega. Bil je za časa svetega Ludovika IX. v Parizu na Francoskem. Ko tu opazi, kako zelo čisla kralj ta škapulir, tudi on odloži svoje zlate verižice in si na mesto njih da naložiti oblačilce Matere božje. Za njim Filip II., posebno pa Filip III. sè ženo Margareto Avstrijsko; Marija Ana (Marijana), žena Filipa IV. in mnogo družih iz kraljeve rodovine.

5. V Belgiji sta nadvojvoda Aljbert in nadvojvodinja Izabela tako v čislih imela škapulir, da sta ga očitno zunaj nad obleko nosila. Njiju so jeli kmalu posnemati tudi vojvodi in plemenitaši.

7. Na Poljskem so bili prav posebni prijatelji karmeljskega reda kralj Vladislav II., IV., Mihael I. in Janez III. Ravno tako tudi Sigismund in njegovi sinovi, ki so ob enem z mnogimi drugimi sprejeli škapulir iz rok misijonarjev kermelitov, ki so šli leta 1606 skoz Poljsko v Perzijo sveti evangelij oznanjevat.

8. Na Laškem so bili udje te bratovščine kralji napolitanski, sardinski, mnogi vojvodi in velikaši.

9. Na Portugalskem kralji Sebastijan in Nunos Aljvares iz hiše Braganca; kraljica Marija Ana hči cesarja Leopolda I.

10. Vsi veliki predstojniki maljteškega viteškega reda, ker je tudi Mati božja svetega škapulirja patrona njih reda.

Pobožnost do svetega škapulirja se je prejšnja leta po vseh knežjih hišah tako rekoč podedovala od rodu do rodu.

Tudi slavni vojskovodje so se dajali sprejeti v škapulirsko bratovščino, postavim Janez Avstrijski, princ Evgenij in več drugih. Sploh je ni bilo skoraj katoliške dežele, ne starosti, ne stanu, ne spola, kjer ne bi bilo udov, vpisanih v to bratovščino. Povsod so se skušali v gorečnosti do te pobožnosti in njenega praznika. Na veliki shod svetega škapulirja so prihajala k procesiji pobožna društva in zadruge s svojimi zastavami v glavno bratovsko cerkev. Kip božje matere, ki je deržala škapulir v roki, so nosili po mestnih ulicah. V južnih deželah so po neketerih krajih po tleh razprostirali preproge in posipali jih s cveticami, koder je šla ta procesija. V rokah so nosili goreče sveče iz čistega čebelnega voska, mej njimi tudi mnoge osebe iz višjih stanov. Ali to gorečnost je zelo ohladila merzla sapa, ki je jela pihati po raznih kerščanskih deželah, in to očitno spoznavanje češčenja in pobožnosti je večinoma prestalo, odkar so bili na višji vkaž odpravljeni samostani in bratovščine. Cesar Jožef II. je v Avstriji odpravil vse bratovščine in pobožna društva ter tudi samostanom ni prizanašal.

V novejšem času se je jela ta pobožnost zopet razcvitati. V Čili v južni Ameriki so si zbrali Mater božjo Karmeljsko za patrono republike in na škapulirski praznik nosijo pri procesiji vojaški generali sami sreberni kip Matere božje. Na gori Karmelj daje ta republika zdaj postaviti velikanski zelo drag kip preblažene device.

Za sklep bodi spodbudno sporočilo, da je avstrijski nadvojvoda Aljbrecht v nedeljo 7. julija 1889 bil pri maši in škapulirski procesiji pri svetem Janezu pri Pongavem na Štajarskem.¹⁾

Zato udje te bratovščine, cenite visoko svoj škapulir in radi in natančno spolnajte svoje bratovske dolžnosti. Tako smete upati, da bo Marija „ob uri vaše smerti sterla glavo stari kači, vi pa da dosežete na zadnje zmago in krono večne dediščine.“

E.

Nekaj za raztresene tretjerednike.

Kmalu potem, ko je izešlo novo vodilo za tretji red, se je jelo dvojiti, jeli so še udje tretjega reda osebe, ki so bile sicer

¹⁾ Prim. Scapulier-Büchlein der Karmeliten-Bruderschaft. Graz. 1892.

od pooblaščenega mašnika v tretji red sprejete, ali ki so storile sicer veljavno redovno obljubo, pa se zdaj ne prištevajo nobeni redovni občini, ketere se pa v novem vodilu prav posebno povdarjajo. Ako to ni gotovo, si marsikedo ne bo upal pristopiti, če tudi želi. Veliko gorečih kristijanov, semtertja rastresenih po daljnih krajih, je namreč zavoljo prevelike daljave od redovne občine ali redovne podružnice, ali pa zaradi mnogih drugih važnih in tehtnih ovir zadržanih, da se ne morejo pridružiti nobeni občini, nobeni podružnici, ker je ni blizu, ter bi morali tako ostati brez tega preizverstnega pripomočka k zveličanju duš.

Ljubezen do reda svetega Frančiška in želja, da bi se tretji red v mehlinski nadškofiji zelo razširil, ste nagnile kardinalja Goossensa, nadškofa mehlinkega v Belgiji, da poprosi v Rimu zanesljivega določila. Poprašal je sveti sedež, ali ste veljavni sprejem in obljuba svetovnih tretjerednikov, ki ne pristopijo k nobeni redovni občini. Odgovorilo se mu je 14. julija 1891, da je oboje veljavno, in tako smejo biti prepričani vsi tisti tretjeredniki, ki ne spadajo k nobeni redovni občini, da se prištevajo venderle srečni trumi Frančiškovihi otrok.

E

Kako se mej svetom kerščansko živi.

XI. MILOŠČINA.

1. Zakaj je pripustil Bog, ki je občni oče in dobrotnik vseh ljudi, da se neketeri rode v siromaštvu, drugi v obilnosti? Sveti Anton odgovarja na to: ker je tako potrebno, da se obderži obstoječi red stvari! Ako ne bi bilo na svetu siromakov, tudi ne bi bilo ne dela, ne pridnosti, ne umetnost in ne pokorščine, in odtod izvira, da sta obilnost in siromaštvo kaker dva trakova, ki opasujeta in združujeta človeški rod.

2. Oče nebeški pa zato še ni pozabil svojih vbogih otrok; še najdražji so mu, ker njegova volja je bila, da je prišel njegov edinorojeni sin vbog na ta svet, da je živel v vboštvu in vmerl v vboštvu.

3. Kaker poživlja Bog z roso in dežjem suho zemljo, tako naj tudi po njegovi volji bogatinova obilnost pomaga potrebščini

siromakovi. Tisti, ki deli od svoje obilnosti siromaku, mu nič ne daruje, ampak le svojo dolžnost spolni in to dolžnost mu je naložil Bog sam, oče vbožcev in sirot, ki je gospodar bogatinov in siromakov.

4. Obilnost je dvojna: tista, ki je potrebna za življenje, in ki naj se deli z bližnjim v največi sili, in taka, ki je potrebna, da se more živeti po svojem stanu, in ta naj se deli tudi pri navadnih potrebah, tim bolj pa v veliki sili.

5. Vsakedo ima pravico, živeti po svojem stanu; ta spodobna potreba pa po besedah svetega Tomaža ni določena celota; zakaj človek se ne povzdigne čez svoj stan z večimi stroški in ravno tako se ne poniža, če si kaj priterga, prihrani.

6. Iz tega sledi, da se ne dajo postaviti splošna in nespremenljiva pravila ter tako določiti, kaj je obilnost; to je odvisno od obstoječih razmer in zato se je tu treba ravnati po razsodbi pametnih in previdnih oseb, pravi zopet sveti Tomaž.

7. Ali vender je dognana stvar, da se ima vse, kar ne pripada k vzdrževanju življenja in k stanu primerni vravnavi in napravam, imeti za obilnost. Stanovske potrebe naj se pa merijo po predpisih kerščanske skromnosti in zmernosti, od ktere se ne sme verni kristijan nikedar oddaljiti.

8. Mnogo bogatinov ne najde v svojem stanu nikoli obilnosti, ker si napravljajo razkošno potrato, ki jim požira dohodke. Kedor če živeti kaker evangeljski bogatin, temu za vbogega Lazarja seveda ne preostaja še skorje kruha ne.

9. Taki bogatini store, da je odveč velika zapoved, ki vleva vbogajme dajati, in sami so roparji, ker ropajo vbožce s tem, da delež, ki ga je Bog namenil zanje, svoji slepi in nigdar siti poželjivosti žertvujejo. Tertulijan jih imenuje „že za naprej odločene za pekel“, nasprotno pa vsmiljenem bogatinom pravi „za naprej odločeni za večno slavo“. Pot v nebesa je za vbozega poterpežljivost, za bogatina vbogajme dajanje.

10. Ne pravi se pa, za obilnost skerbeti temuč pametno ravnati, če si kedo nekoliko prihrani za navadne in nenavadne primerljeje in slučaje, kakeršnih se nikoli ne manjka v človeškem življenji. Vsaki jedi je treba soli za slast in zabelo, in ravno tako mora biti vsaka krepost združena z modrostjo in previdnostjo.

11. Kar smo zdaj povedali, se da mnogo bolj še obrniti na stariše, ki si prizadevajo prihraniti to, kar jim je potrebno,

da izrede otroke po svojem stanu, ali da oskerbe hčere z opravo in balo. Kedor tako ravna, si ne kopiči obilnosti, temuč skerbi le za potrebno, ker to je dolžnost starišev in njih namestnikov, da izrede in preskerbe otroke.

12. Da se pa tudi skerbeti za svoje otroke, ne da bi bil kedo ravno terd do vbogih. Najboljša dediščina, ki jo je moči zapustiti otrokom, je spolnjevanje kerščanske ljubezni. Družini vsmiljenega moža bo vedno rad dajal svoj blagoslov tisti Bog, ki je dal zapoved vsmiljenja.

13. Ne moraš si odreči tega, kar tvoj stan tirja, da bi za to mogel vbogajme dajati. Krepost, čednost je prijatelica reda, kaker je bilo to že rečeno s početka tega spisa in vse, kar ni v redu, mislim reči, kjer ni pravega reda, preneha biti krepost.

14. So ljudje, ki sicer dajó obilno miloščino; da bi bili pa hvaležni in blagodušni tistim, ki so jim skazali pomoč, to pa zanemarjajo; in ravno to ni prav. Kreposti se mej seboj spoštujejo in ena drugi pomagajo, in ena ne zahteva plačila, ki gre drugi.

15. Ni ti treba misliti, da si dolžan vsem pomagati, ki so potrebni. To je nemogoče. Kedor je podelil toliko miloščine, ki je po presoji razumnega moža primerna njegovemu premoženju, ta je spolnil svojo dolžnost do Boga in do bližnjega in sme biti miren.

16. Dobro je, če pri deljenju miloščine ne pustiš iz uma tudi pazljivosti. Neverjetno je, koliko ljudi si potrebe izmislili ali pretira, da bi le kaj podpore dobili. Ni treba biti tedaj preveč lahkoveren in previdno ravnaj pri spolnjevanju tega djanja vsmiljenja, da dobe miloščino res tudi tisti, ki so je potrebni, ki so v resnici vbogi, ne pa napačni, goljufivi berači, kar se tolikokrat zgodi. Mnoge pobožne osebe izroče to važno opravilo popolnoma ali deloma župnikom znanim zavoljo svoje poštenosti, ali svojemu spovedniku, katerim so zavoljo njih službe navadno bolj znane potrebščine pravih vbožcev.

17. Spominjaj se svêta, ki ti ga dajo svetniki. Kedor imaš mnogo, dajaj tudi mnogo, kedor malo, „od malega malo“, in kedor nič, naj vsaj želi, da bi mogel dati; zakaj pred Bogom je dobra volja tistega, ki da ali samo želi dati, če nima kaj, bolj zaslužna, kaker dar sam. Vdovin vinar je bil Gospodu bolj všeč, kot bahavi darovi bogatinov, ki so jih dajali iz svetohlinske ošabnosti.

18. Bodi tudi prijatelj duhovne milošćine. Moder svet, krepostno posvarilo, zdravilna tolažba, obiskanje bolnika, bramba in varstvo, ki ga skažeš kaki vdovi, kaki siroti, ali kateremu zapušćenemu ali zatiranemu, vsa ta dela vsmiljenja so milošćina, ki imajo tolikanj veće zasluženje pred Bogom, ker se navadno pred ćloveškimi očmi menj svetijo.

XII. DRUŠTVENE RAZMERE.

1. Ćlovek na svetu ne more sam vstreći vsem svojim bistvenim potrebšćinam. Odvisen je, kar se tiće življenja in izreje neizogibno od družih. Od tod sledi, da je od natore namenjen za družljivost.

2. V društvu so različne razmere in zato so tudi različne dolžnosti, ki odtod prihajajo. Društvo se da deliti na troje: navadno društvo, društvo v domaći hiši ali družina, in posebno društvo. Pervo se imenuje navadno, ker obsega vse ljudi, s katerimi prihaja ćlovek v kakšno zvezo ali dotiko. Drugemu se pravi družina, ker zadeva domaće, hišno razmerje. Tretje pa posebno, in ni nič drugega kot prijateljstvo, ki obsega pać le malo oseb.

3. V navadnem društvu je treba ravnati z višjimi spoštljivo, sě sebi enakimi blago, z nižjimi dobrohotno.

4. Pri občevanji, ki bodi pošteno in v pravem redu, je treba kazati neko sveto in krotko, jasno priljudnost in s tem pripomoći, da je zabava prijetna; ker drugaće občevanje ne bi bilo počitek in razvedrilo, temuć dolgoćasna, pusta martra.

5. Skerbno se tedaj izogibaj, da nē boš preveć govoril, pa tudi, da ne boš preveć molćal. Će govoriš preveć, pokažeš, da si preglasan, lahkomišljen ali nepremišljen, obleden; će govoriš premalo, lahko prideš v nevarnost, da razžališ tiste, s katerimi si skupaj, ker se jim lahko dozdeva, da ti ali njih tovarišija ni vseć, ali pa da se jim ćeš s skrivnostno molćećnostjo moža kazati.

6. Slabe šale ali zasmehovanje so strup veselicam in zabavi. Nasprotujejo keršćanskemu poduku, spodobnosti, poštenosti, in celo priljudnosti, ki jo znajo ljudje, ki so bili krepostno izrejeni. Mnoge osebe, ki se ponašajo, da so zelo prebrisane in bistrourne, ne vedo družega govoriti, kot nespodobnosti, in vse njih modrijanstvo meri le na mesenost. (1)

7. Zdravnik preiskuje jezik bolniku, da bi spoznal njegovo stanje. Ravno tako moremo tudi mi ravnati, da spoznavamo značaj oseb, s katerimi se nam je pečati. Kedor ima vmazan, gerd, gnjusoben jezik, je nezmožen za čiste serčne nagibe. Sveti Jakob govori, da je na jeziku takih oseb peklenski ogenj in Daniel jim pravi gnjil grob, čiger smrad kvari in okužuje zrak. Varuj se tedaj takih nečistih in gerdih marenj, še bolj kot kužnega bolnika, zakaj dušna kuga je še huja in strašnejša kot telesna.

8. Pri razveseljevanju ti je treba skerbeti, da se prikupiš, ne pa, da žališ. Ogiblji se toraj žaljivega obnašanja, ne kaži se za pervaka, presojevavca, za burkastega pavliha, bahača in spremenljivega hudomušnika.

9. Pervaki žele biti voditelji, govore s povzdignjenim glasom in hočejo, da naj vse molči in le njih posluša.

10. Presojevavci so vedno pri tem, da grajajo dejanja pričujočih in nepričujočih oseb in ni je moči začeti zabave, nobenega vprašanja staviti, da ne bi bili precej pripravljeni za prepir. Bahači govore brez prenehanja o svojih dozdevnih prednostih, o svojih talentih, prednikih ali pradedih, o plemenitem stanu svoje rodovine. Muhasti veterinjaki so bolj spremenljivi kot veter sredi morja: zdaj so vsi veseli in prijazni, zdaj žalosti vsi pobiti, zdaj zopet termasti, kar le biti morejo. Ljudje take verste (in le preveliko je njih število) so za razveseljevanje nepriljudni in ga samo dolgočasijo.

11. Kar nimaš rad, da bi ti drugi storili, tega tudi ti drugim ne stori. Z drugimi tako ravnati, kaker si želimo, da bi oni z nami ravnali, to je blager celemu društvu in cvet vsakemu občevanju.

Dostavki.

(1.) Kako se dajo pri zabavi zložiti verske dolžnosti in in svetovno mnenje? So ljudje, katerim ni nič lažjega, kaker ob enem služiti Bogu in svetu, o čemer vendar Jezus Kristus sam pravi, da je nemogoče. Če se take osebe zgube v pobožno društvo, bi jih imel kar žive za svetnike, tako se ti zde navzeti verskega duha, tako lepo ti znajo govoriti. Keder so pa v društvu, kjer se napada vera, so ravno tako pripravni in vidi se jim, da jim je vse všeč, kar slišijo. Tako ravnati vele

da se pravi „biti spravljivega, pomirljivega duha“, pa kaj je to družega, kot bojzljivi strah pred ljudmi? Svojega mnenja, posebno današnje dni, ko se hudobija tako zelo širi, se ne sme zakrivati, dasi se mora nekaj popustiti času, v katerem živimo. In da si tudi ti v društvu, kjer se slabo govori o veri, ali bi se obnašal tako, kaker da ti je to všeč? Ali se ne bi upal, potegniti se za svojega Boga? Ali bi se ga sramoval? smejal, ko ga zasmehujejo? Povej takrat svoje mnenje naravnost in odkritoserčno, brez strahu, vender se pa varuj (in ravno tu je treba posebne previdnosti), da ne napraviš kakega prepira, ki ga morebiti nihče ni menil začeti. Če so bile besede kar tja veržene, ali kaker se pravi, tja v en dan zgovorjene, kar se tolikokrat zgodi, ne začénjaj zato krega, ne spuščaj se v besedovanje, kjer bi te morebiti hitro spravdali in ugnali. Pomisli prej dobro, ali ti je stvar, o kateri se govori, popolnoma znana, da se ti ne bi bilo bati, da bi te zmagali. Spomni se vseh, ki so zraven, postavim otroci, ki morebiti dobro razumejo, kaj se govori proti veri, ne pa tega, kar ti nasprotno poveš. Zato, ako gre za stvar, ki je važna, ako bi se svojim molčanjem zatajil svojo vero, tedaj ne molči, spregovori; ako gre pa le za nepremišljen napad, tedaj se ne zmeni za stvar.

XIII. DOMAČA DRUŽINA.

1. Domača družina je za nas še bolj važna, kot navadno društvo, ker nam je bliže. Zares je žalostno, če tisti, ki imajo skupaj hrano in stanovanje, in druge skupne koristi, nimajo ljubezni mej seboj. Veliko je pa tudi takih posebnežev, ki so do ptujih krotki, ljubeznivi, postrežni, pri domači družini pa nevshečni, surovi, vsi divji.

2. Tako graje vrednega obnašanja se je treba varovati. Najbogatejša družina ne more biti srečna, če ni miru v hiši. Brez tega miru ni pravega, vrejenega gospodarstva, ne pravega veselja, ne človeškega spoštovanja, ne božjega blagoslova.

3. Sè vso močjo si je tedaj treba prizadevati, da se ta mir, kjer je že, tudi ohrani in kjer ga ni, da se pridobi. Da se to tudi doseže, so najbolji in najbolj gotovi pripomočki *l j u b e z e n*, *p o t e r p e ž l j v o s t*, *č u j e č n o s t*, *r e d*.

4. Ljubite se, pravi sveti Avguštin, in potem si storite, kar si hočete, to je, kar vam velevaljubezen in toraj karkoli

bo ljubezni vredno. Ako ljubiš druge, bodo drugi zopet tebe ljubili in ta mejsebojna ljubezen more storiti, da se prijetno strinjajo djanja in čutila.

5. Gotovo so v vsaki družini, in bodi si še tako krepostna, pomanjkljivosti, ker to so društva ljudi, ne pa angeljev. Treba je tedaj, da se prenašamo eden drugega, drugače bo iz vsacega pezdérja bruno, vsaka sapica hud vihar. Drugi naj poterpé s tvojimi slabostmi, ti poterpi se slabostni drugih. Star pregovor pravi: kedor češ mirno živeti, poslušaj, glej in molči.

6. Varuj se vseh zbadljivih besed in sitne ošabnosti. To je že graje vredno, če se zgodi proti ptujim, tolikanj bolj, če se godi z domačimi. S tem nečem reči, da odjenjaj od svoje pravice; le to mislim, da si samovoljno nič ne prilastuj na škodo ljubega miru, ki je tako velika dobrota, da se ne da splaćati za nobeno ceno ne.

7. Odpravi od sebe take ljudi, ki ti donašajo besede ali djanja tvojih domačih, kar bi te lahko zdražilo ali pa napravilo prepir. Taki, ki so zmožni, prinašati pogréske drugih in jih skrivaj naznanjevati, ne da bi bili to po svoji vesti dolžni, so tudi zmožni, da si jih izmislijo. Ako dobro presodiš stvari, ki so ti jih sporočili, boš pogostoma našel, da so ali popolnoma neresnične, ali saj tako spremenjene, da jih ni razpoznati.

8. Večkrat se primeri, da osebe, ki so v službi, skrivaj spodrivajo posle drugih gospodarjev in si prizadevajo, da bi jih preverili o njih sumljivih djanjih, ali takih, ki jih je njih slepa in huda strast nalašč spremenila ali popačila. Ne bodi tedaj lahkoveren in pred vsem se varuj, da ne boš koga prehitro obsodil. Saj še očitnih hudodelnikov ne obsodijo koj, ne da bi se jim bila prej postavna tožba in sodba napravila.

9. Tretji pomoček, da se ohrani mir, je čuječnost gospodarjev nad svojimi posli, starišev nad otroci, mož nad svojimi ženami.

10. Bedite vi gospodarji, gosposki in kmetovski, veliki in mali nad kerščanskim vedenjem vaših poslov, službenih oseb. In če najdete, da niso čistega obnašanja, da so nestanovitni, prepirljivi, hitro jih odpravite od svoje hiše, če ne, bote vse polno sitnosti dobili v svojo družino, malo skerbljivosti, tolikanj več pa nezvestobe pri oskerbljevanju vašega imetka in premoženja.

Kolikokrat se je že viđelo da so veljavne družine samo zavoljo enega samega družinčeta prišle v prepire in zadrege,

ki so jim napravile mej njihovimi najžalostniše nasledke; in kedor je mirno pozvedoval za vzrok take razpertije, je moral spredvideti, da je bila sama na sebi prazna beseda ali šala, toda iz hudobije napravljena. Vzemi si tedaj, če ti je že treba vzeti ali še obdržati posla, rajši takega, ki je menj pripraven, pa zato pobožen in kreposten. Hudoben sluga zvabi kazen božjo tudi nad hišo pobožne gospoščine. (1)

11. Ljubi dobre in pametne služabnike, vstrezi njih potrebam, vsega svojega zaupanja jim pa nigdar nê razodeni. S tem bi se ti s časom prevzeli, postali bi oblastni, menj pokorni, visoki do drugih tvojih služabnikov in tako bi bilo na škodo tebi in njim. Osebe navadne izreje obračajo rade napak vljudnost in prijaznost svojih vikših.

12. Stariši, pazite na svoje otroke! Vaša dolžnost je, da jih podučujete v verskih resnicah, da njih napake kaznujete, da jih napeljujete h kreposti tako, da sami krepostno, kerščansko živite. Slabo zrejeni otroci so starišem težek križ in vzrok neštivilnega domačega terpljenja.

13. Preveč oster in strog ni treba biti do otrok, da se jim ne zaduše dušne zmožnosti in da sami ne oterpnejo, na večno škodo; premehek pa spet ne, da bi jim vse spregledal, da ne postanejo prederzni, kaker da smejo vse. Hélija je Bog zavergel, ker je preveč popuščal svojim otrokom in ni kaznoval njih prestopkov.

14. Pred vsem pazite na to, de kaznujete prvi pogrešek svojih malih otrok. Stariši večidel to zanemarijo, ker menijo, da je to le posledek natornega nagona, ki ga izgovarja nežna, otročja starost. Tertulijan pa povsem prav terdi, da je to prvi kal greha, ki prerokuje zločinsko prihodnost. Ternje, ki še le kali, ne bode; kače ko se zležajo, še nimajo strupa, s časom pa se mehke igle na ternju vterdijo, zlesené in zostre kot bodala, in kače, koliker so starje, toliko so bolj strupene. Zato so stariši, ki svojim otrokom v prvih letih preveč spregledavajo, njih največi sovražniki in pogostoma skušajo sami na sebi kazen zato. Salomon pravi, da se taki otroci spreveržejo v divje leve proti tistim, od katerih so prejeli življenje in zmožnosti. Voljno poterpi, če ti otročiči v nedolžnih, nevednih letih jokajo, pa tudi takrat ne bodi preveč mehke, če ti jokajo zavoljo zaslužene šibe, da ti ne bojo enkrat, če zdaj ne vkrotiš njih slabega nagnenja, dajali vzrok, da bi moral ti solze točiti celo svoje življenje.

15. Kaker so zeli, cvetice, sadje zaperti v drobnem, semen-skem zernu, tako žive kali lepih kreposti in gerdih strasti že v malem detetu. Zasluzenje izreje pa obstoji v tem, da se perve rede in oskerbljujejo, druge zatirajo, plevejo. (2)

16. Ohranite si vedno in sè vso previdnostjo častitljivo ve-ljavo starišev, ki vam jo je dala natora in božja zapoved nad vašimi otroci. Zmirom vam mora biti znano, v kakšne hiše zaha-jajo, v kakšnem tovarištvu so najraji, kakšne bukve bero, in š čim se drugači vkvarjajo, da jim bote mogli prepovedati, kar ni prav, in jih poučiti o tem, kar je dobro in krepostno. (3)

17. Gospodarite sè svojo dediščino modro in varčno. Sveti Pavel pravi, da morajo stariši varčevati za svoje otroke, da le-ti ne zajdejo pod svoj stan, ne zato, ker so jim to napravili sovra-žniki, temuč, ker so jim bili stariši neskerbni in zapravljivi.

18. Keder gre pa za dobro izrejo vaših otrok, ne bojte se stroškov, ker dobra odgoja je najboljša dediščina, ki jim jo mo-rete zapustiti. Pod dobro izrejo pa razumevam tako, ki stori mladino véno glede na Boga, dobrotljivo do svojega bližnjega, zmérno, pridno, poučljivo, pohlevno, velikodušno. prave modrijane, z eno besedo, tako izrejo, ki jo napravi za dobre kristijane in krepostne deržavljane.

19. To se mi je potrebno zdelo omeniti, ker so ljudje, ki pod dobro odgojo razumevajo borivsko umetnost, ples, svetovne šege, posebno pri gospodi, kako novo modroslovno sestavo, ki bolj zapeljuje, kot razsvetljuje, ali pa popotovanje v ptuje dežele. Ravno ta popotovanja, ki se napravljajo v prezgodnjih letih, niso za nič družega, kot da nasitujejo radovednost, zapeljujejo v neči-merno potrato, zapravljivost, da napravljajo zuanje z imenitnimi in nejeverci, z eno besedo, da razvade in napake družih dežela pridružujejo razvadam domače dežele, kar navadno opazujemo pri naših mladih popotovavcih.

20. Nimam za napačno, da se vaši otroci uče spoznavati prijetnosti prostih umetnosti, če vam to vaš stan dopušča; jaz le terdim, da si je treba prej prizadevati, kako bi se dobila dušna krasota, kako bi se tedaj prišlo do znanja in spolnjevanja važnih in vzvišenih dolžnosti človeka, deržavljana, kristijana. Drugače vam bodo otroci žlahtni po zaslugah svojih pradedov, nežlahtni po bornosti svojega vedenja. Saj drugače nimajo talenti nika-keršne vrednosti, če niso združeni s poštenostjo. Največe nadlo-

ge, ki so zadele posamezne družine in cele države, so zakrivili ljudje, ki so imeli bister um, pa pokvarjeno serce.

21. Slednjič vi zakonski možje, čujte nad svojimi ženami! Odvračajte od njih prijazno razmerje, ki se mu pravi uljudnost, ali če vam je ljubše, galanterija, in pregizdavo lepoticje. To vam je največi sovražnik domačega miru, ker napravlja nepripuščno nagnenje, zanemarja gospodinjstvo in izrejo otrok, in ker vse vodi v to edino željo, dopasti maliku, čiger dobrikanje in čislanje se sprejema.

22. Zakon, veli sveti Pavel, je podoba združenja Jezusa Kristusa s cerkvijo, toraj se ne sme onesvetiti z nobenim nagnenjem, ki ni popolnoma pošteno in pristojno zakonski zvestobi.

23. Mož je glava družini in toraj tudi ženi, vsako gospodarstvo pa ima svoje meje. Žena ima dolžnosti do moža, ravno tako tudi mož do žene. Pameten in moder mož mora za to skrbeti, da njegova žena vse to dobi, kar ji je potrebno po njenem stanu.

24. Varuj se tudi surovega in mračnega ravnanja. Eva, prva žena, pravi sveti Tomaž, ni bila vzeta iz Adamove glave, naj se spozna, da žena ne sme gospodariti moža: pa tudi iz nog ni bila vzeta, naj se ve, da mož ne sme ž njo zaničljivo ravnati, ne je teptati. Žena je storjena iz Adamovega rebra, t. j. iz telesnega dela, ki je najbližje sercu, v znamenje prijaznih in serčnih razmer, ki naj bojo mej možem in ženo. (4)

25. Mož naj po pameti popušča ženi in naj bo krotek do nje, žena pokorna možu in ljubezniva, in potem bo najjerečnija edinost v celi družini.

26. Slednjič naj imajo glavarji družin dobro vreden in določen red, tako da so natančno določene ure za kosilo, za delo, za počitek in razveseljevanje, mero za stroške, in sploh pri vsem, kar se tiče gospodarstva. Brez take sestave ga ni reda, in brez reda ni mogoče za dalj časa ohraniti hišnega miru, ki ga vsi serčno žele, ali večkrat ne rabijo pravih pripomočkov, da bi ga dosegli in obdržali.

(Dalje prihodnjič.)

O papeževem blagoslovu za smertno uro.

Priserčno materino ljubezen skazuje naša sveta cerkev vsakemu svojemu otroku od zibeli njegove do groba, da še celo onstran groba. Prav posebno se nam skazuje mater v tistem dragem trenutku, od keterega je odvisna naša večna sreča ali večna nesreča. Ko je pripravila nevarno bolne za srečno smert sè svetimi zakramenti pokore, presv. Rešnega Telesa in poslednjega olja, jim odpre še, da bi jih potolažila in jim olajšala ločitev, zaklad zaslužnja svojega božjega začetnika, njegove presvete matere in vseh svetnikov, ter jim ponudi popolnoma odpustek, ki ga morejo dobiti iz raznih vzrokov in naslovov.

Na smertno uro ponuja sveta cerkev tretjerednikom tale dva odpustka.

1. Kaker se vidi iz „kazala odpustkov“ pod št. 7., dobe tretjeredniki popolnoma odpustek ob smertni uri, ako so izpovedali svoje grehe in sveto obhajilo prejeli ter pobožno izgovore sveto ime Jezusovo ali z ustmi, ali pa, če ne morejo več govoriti, vsaj v sercu. Ravno to pravico vživajo tudi tisti, ki, nezmožni spovedati se in prejeti sveto obhajilo, obude v sercu popolnoma kesanje čez svoje grehe. *)

2. se sme po obredniku na smertni postelji brez daljnega pooblastila od keterekoli si bodi strani podeliti apostoljski ali papežev blagoslov za smertno uro. Udje imajo toraj to polajšanje, da morejo prejeti ta blagoslov že zato, ker so tretjeredniki. Dati jim ga sme vsled redovnega obrednika sleherni spovednik.

Najvažniše, kar je treba vedeti o blagoslovu za zadnjo uro, je tole :

a) Kar se tiče bolnika samega, mora biti pri njem res prava smertna nevarnost. Podeliti se mu sme ta blagoslov koj, ko je sprejel sveto olje, četudi še ne preti precej smert. Ni da bi se moralo čakati zadnjih trenutkov pred smertjo. Ako bolnik potem še ozdravi, je prejel sicer blagoslov, a popolnoma odpustka ni prejel.

b) Bolnik mora imeti namen ali namero in voljo, prejeti ta odpustek. Da se tudi takim, ki ne morejo več govoriti, ki niso več pri zavednosti, zblaznjenim, zmešane pameti, če so le

*) „Cvetje“ IV. zv. 8.

zmožni za sveto odvezo in poslednje olje in so prosili zanj ali bi bili prosili, toraj tudi namen imeli, ke bi jim bilo mogoče; tudi otrokom, ki še niso bili pri prvem svetem obhajilu, če so v takih letih, da že greše. Še celo tistim, ki so sami krivi, da ne morejo več prejeti svetih zakramentov za zadnjo uro. Vsaki kedorkoli more biti zmožen in vreden te milosti, sme jo tudi prejeti. Tudi zdravim se sme podeliti, če so blizu smerti, p. k smerti obsojenim, če se spokorno pripravljajo za smert; tistim ki jih je zadela velika nesreča na vodi, v rudnikih, sploh kjerkoli si bodi. Če jih je več skupaj in se mudi, se da vsem skupaj na enkrat, v sili po okrajšani obliki.

c) V ravno tisti smertni nevarnosti se more dati samo enkrat, dasi ravno bi ta nevarnost še dolgo trajala. Ako je pa bolnik že okreval, pa zopet pade nazaj v tisto bolezen in smertno nevarnost iz kakeršnega koli vzroka, se mu more z nova podeliti. Ravno tako tudi, kolikerkrat pride v novo nevarno bolezen.

d) Blagoslov za smertno uro se v ravno tisti smertni nevarnosti tudi ne sme od več duhovnikov in toraj ne večkrat prejeti, tudi ne iz raznih vzrokov in naslovov, ki dajo bolniku pravico do njega, p. ke bi bil tretjerednik ob enem ud škapulirske ali ketere druge bratovščine, ki ima pravico do papeževega blagoslova na smertno uro, če spolni zahtevane pogoje. Pa tudi zato se ne sme še enkrat dati, ke bi ga bil bolnik morebiti prvič prejel v nezavednosti, ali v stanu smertnega greha, ali ke bi bil po prejetem tem blagoslovu zopet nazaj padel v smertni greh. Vzrok temu je, da se popolnoma odpustek dobi še le v trenutku smerti, čeravno ga je mašnik že davno prej podelil. Le spovedna odveza se mu more večkrat dati. Bolnik mora tedaj v hipu smerti v takem dušnem stanu biti, ki daje pravico do tega blagoslova. Ker to je namen papežev, ki podele to milost, da bi vmirajočim nič ne preostalo, kar bi bilo treba v večnosti očiščevati. Zato ima popolnoma odpustek, ki se dobi pri blagoslovu za smertno ure to moč, da verni, v resnici skesani zavoljo svojih grehov, precej pridejo v srečno večnost. (P. Theodor. a Spir. S. pert. II. cap. 2. art. 5. §. 5.)

Papež Benedikt XIV. veleva v konstituciji „Pia Mater“ dne 5. aprila 1747 mej drugim tole:

„Mašnik naj bolnika napeljuje, da obudi djanje kesanja. Podučí naj ga tudi na kratko, ako čas pripušča, o vspehu in

moči blagoslova in potem naj ga še opomni in napoti, da naj terpljenje, težave in bolečine svoje bolezni rad, v božjo voljo vdan prenaša, da se tako spokori za preteklo življenje in da naj se Bogu daruje, pripravljen sprejeti, karkoli je Njemu všeč in tudi smert samo voljno preterpeti, da bi tako prestal pokoro za kazni, ki jih zasluži s svojimi grehi. Potem naj ga tolaži s pobožnimi besedami in mu zbuja upanje, da mu bojo te kazni odpuščene in da bo dosegel večno življenje, ker je vsmiljenje božje neskončno radodarno⁴.

„Prav posebno pa naj mašniki opominjajo vmirajoče verne, da naj smert sprejmo voljnega in vdanega serca iz roke Gospodove. Zakaj tistim, ki so v smertni nevarnosti, prav posebno nalagamo to delo, da se ž njim pripravijo, prejeti sad popolnoma odpustka.“¹⁾

To se najlažje zgodi mej spovedjo, ali keder je mašnik sam z bolnikom. To je pri vseh bolnikih pogoj, brez keterega ne dobe tega odpustka.

f) Tudi pri tretjerednikih se mora, keder se jim daje papežev blagoslov za zadnjo uro, rabiti tisti formular, tiste besede, ki jih je zavkazal papež Benedikt XIV. za podelitev tega blagoslova; nahaja se to rimskem obredniku. Vsaka druga formula bi bila neveljavna.²⁾

g) Pred podelitvijo papeževega blagoslova se mora moliti očitna spoved — confiteor —; četudi se je že ravno prej molila, ko se je dalo sveto obhajilo, ali sveto olje. Ako se da vse troje eno za drugim se tudi očitna spoved moli trikrat. — Če se zelo mudi in bolnik že pojemlje, se mu da blagoslov po okrajšani obliki.

h) Ker ima biti papežev blagoslov po namenu papeževem oseben, popolnoma odpustek za vernega kristijana ob njegovi smertni uri, se ne more s prošnjo obrniti vernim dušam v vicah. Zato ne bi veljal namen, ki bi ga storil bolnik, da naj bo ta odpustek za duše v vicah, ako on ozdravi.

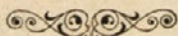
Potrudimo se toraj, da v trenutku smerti dobimo toliko popolnoma odpustkov, koliker nam jih je dobiti mogoče, ker

¹⁾ Na to naročilo papeževo naj se dobro pazi, da se v resnici dobi odpustek. Drugače bi se lahko spolnilo, kar piše učeni in pobožni Martin iz Azpilkvete (Doctor Navarrus): „Saepe contingit, ut quis confiteatur et moriatur plenus Bullis et vacuus indulgentiis“. (Man. Conf. c. 36. n. 28.)

²⁾ Obrazec tega blagoslova slovensko „Cvetje“ V., zvezek 11.

nam ni znan dolg; ki nam ga je treba splaćati božji pravici in nigdar ne vemo, če nam je za gotovo podelil tudi Bog popolnoma odpustke v vsem njih obsegu in tudi ne, v kateri meri nam jih je podelil. Jako velike važnosti je tudi, da se že zdaj, v tem življenji pripravljamo, da bomo mogli na smertno uro obilno pripomoč dobiti od zasluženja Jezusa Kristusa, njegove matere in svetnikov. Najboljša priprava k temu pa je pogostno in vredno prejemanje svetih zakramentov, pobožno češčenje prečiste device Marije in svetega Jožefa, rednika našega prihodnjega sodnika in posebnega zagovornika in priprošnjika ob zadnji uri.

E.

Kerščanskim poslom.

III. POSEL SLUŽI GOSPODARJEM.

19. Ne legaj.

1. Laž so sovražili celo neverniki in pogani. Egipčani so obešali svojim kraljem okolu vratu safir (moder previdljiv kamen) v znamenje, naj ne lažejo. Rimljani so lažniku na čelo užigali sramotno znamenje. Pri Gerkih nihče ni mogel dobiti državne službe, ki je le enkrat lagal. Franki so lažnika silili, da je moral po tergu nositi garjavega psa. Kaj pa katoliška vera pravi o laži?

2. Z ležjo je greh prišel na svet: za kaj z ležjo sta bila zapeljana prva človeka. Rojstni kraj leži je v peklju. Hudič ji je oče; on jo je rodil, pravi izveličar. Hudič je ležnik od začetka. Laž mu je pomoček, s katerim ljudi zapeljuje do današnjega dne. Že v stari zavezi beremo: „Lažnjiva usta so Gospodu gnusoba.“ V Sirahovih bukvah najdeš zapisano po sv. duhu: „Laž je gerd madež na človeku. Tat je boljši od vajenega lažnika. Toda obeh čaka poguba.“ Izveličar je milostiv, usmiljen, dobrotljiv vsem grešnikom, toda neizprosljiv in terd ležnikom in hinavcem. Sveta jeza ga navdaja, kader stoje pred njim ležnjivi farizeji. Daje jim najzaničljivejša imena: gadja zalega, zlate posode polne smradu, pobeljeni grobi, v katerih so mertvaške kosti, gnjus in smrad. Častitljiv pisatelj govori tako le: „Vemo, da je Kristus iz vsaketerega greha neketere izvolil in izpreobernal.“

Iz samogoltnikov, skopuhov, goljufov Mateja in Zakeja; iz preganjavcev vere Kristusove Pavla; iz ničemernic in nečistnic Magdaleno; iz razuzdank Samaritanko; iz roparjev in morivcev Dizma; iz malikovavcev stotnika; toda iz ležnikov in hinavcev nikoger. Judež, ki je bil ležnik in hinavec, se je pogubil.“

3. Laži v rodu sta hinavstvo in prilizovavstvo. Apostolji naravnost svare posle, naj se ne hlinijo in ne prilizujejo. Mogoče, da ima posel mnogotere slabosti in pregreške: je sladkosneden, len, ničemeren, serdit toda hinavec, ki se dela pridnega, pravičnega, pobožnega, ki se gospodarjem prilizuje, ki svoje soplesle ponižuje, ki sam ni za nič, tako človeče je najzoperniša prikazen. Navadno jim pravijo priliznjenci, slineži . . in obkladajo jih s takimi imeni, ki jih ne maram zapisati. Zlasti pri gospodi, kjer je treba več postrežbe, se najdejo taki gnusni značaji.

4. Laž je tim nevarniša, ker navadno ne spoznajo, da je lagati greh, in ker laž za kaj malega imajo. Izpoveduje se: sem se katerikrat zlagal — pa se tega ne kesa in nima terdnega sklepa; toraj ni poboljšanja. To pa stoji: „Vsaka laž je greh. In ke bi mogel z ležjo spreobrniti svet, rešiti svoje življenje, rešiti celi svet, ne smel bi legati,“ pravi s. Avguštin.

20. Bodi resničen.

1. Resničnost je izmej najlepših čednosti, in poslu naj potrebnih lastnosti. Ako je posel enkrat debelo legal, ako so ga večkrat zasačili, da laže, četudi v majhnih rečeh: zgubil je zaupanje pri gospodarjih. Sumnja in nezaupanje ostané. Ako je pa narobe, da gospodarji lažejo, če more dekla reči: „naša gospodinja ali gospa si iz leži nič ne stori:“ zginilo je spoštovanje in zaupanje do gospodarja. „Resnica je potrebna na svetu,“ pravi s. Avguštin; zlasti pa je potrebna poselskemu stanu. Ljubi resnico, prizadevaj si, da boš resničen, zato pameti te le reči:

2. Resničnost je v tem, da si resno in stanovitno prizadevaš: nigdar in nikaker ne legati. Že sv. Avguštin razločuje tri verste leži: laž iz šale (norčije), laž iz potrebe, laž iz škode, in o vseh treh pravi, da niso dovoljene. Kedor si hoče pridobiti resničnost in si jo ohraniti, mora začeti pri laži iz šale, t. j. da se tudi v šali, v norčiji, ne laže. Vsi, ki radi šaljivo lažejo, se ščasoma privadijo velikih leži. Druga laž, laž iz potrebe, te je največ najti pri poslih, zato se ji pravi tudi „poselska in službena“ laž.

Recimo : nekaj si pozabil, zgubil, zlomil, poterl, nisi prišel pravi čas domov, uštel si se, nisi prav kupil. Bojiš se očitanja in zmerjanja. Zdaj si jameš izmišljevati ; izgovarjati se. — a vsaka beseda je laž. Le čuditi se je, kako spretni so posli v najdbi leži, kako mirno in lahko se lažejo, pa s tako nedolžnim obrazom, da bi človek mislil: sveto resnico govore ! Potlej so pa še veseli da se jim je leganje tako obneslo. To pripovedujejo drugim in vsi skupaj se smejejo — gospodarjem. Mladina večkrat ne misli nič hudega, a prav vender ni. Ako si storil napako, spoznaj jo ; ako si se pregrešil, govori resnico ; nigdar se ne sramuj resnice govoriti : s tem si dobivaš spoštovanje in zaupanje pri gospodarjih. Varuj se takih leži. Pa še bolj se varuj leži, ko bi škodo imeli gospodarji. — Ne vdajaj se toraj tej pregrehi in ne onečaščaj ž njo svojega stanu. Bodi resničen povsodi.

21. Zvestoba serca.

1. Zvestoba, ta beseda je veličastna, velikopovedna. Pomeni dobroto človekovo. Govore li o poslu, da je zvest, povedali so, da ima vse dobre lastnosti. Zvesti človek ti podaja serce in sicer iz ljubezni. Posel more gospodarje rad imeti zavolje dobrega plačila, zavoljo lahke in prijetne službe. To je samopridnost. Ako se pa v plačilu kaj na manje spremeni, ako izostane darilo, pa je proč zvestoba ki je bila sebična. Posel more gospodarje rad imeti zavoljo vesti. To je dobro, prav lepo. A to še ni zvestoba serca, ki je v tem, da se posel vdaja gospodarjem iz ljubezni.

2. Zvestoba serca je zmirom bolj redka, zvestoba samopridnosti zmirom pogostniša. Posli prašajo: Koliko plačila, koliko dela, koliko daril, koliko za pijačo, koliko prostosti? Vse drugo je postranska stvar. To pa spet izvira iz drugega zlega, namreč iz hrepenenja: veliko dobiti, veliko vžiti, veliko zaslužiti, veliko potrošiti. Ako gre posel ob nedeljah popoldne v kavarno, v zabavo, na igrišča . . . namestu k službi božji, stane to denarja. Čim večja je plača, tim lažje hodi po sprehajališčih, tem dražje se oblači . . . Od tod prihaja, da tako pogosto menjuje posel gospodarje. Prav redko se zdaj že primeri, da bi posli po več let gospodarjem služili v zvestobi serca. Zvestoba serca se je raztopila v poveršnosti, v samopridnosti, v uživavnosti. To je velika škoda poslom in gospodarjem, ki je ne moremo dosti obžalovati.

Zahvala za vslišano molitev.

Od Sv. Lovrenca na Dravskem Polju.

Meseca maja leta 1892 zadele so me dve nesreči. Materi se je roka sterla in nekaj denarja sem zgubila. V tej sili se zatečem k Materi Božji in obljubim v „Cvetju“ naznaniti, če bom vslišana. In hvala Bogu in Materi božji denarje, ki so bili vkradeni, sem zopet nazaj dobila in mati so ozdraveli.

M. T.

Iz Maribora 5. julija 1892

Neka oseba je imela nogo zelo nevarno bolno in je morala zaradi tega 8 tjednov ležati. Zdravnik je rekel: noga bo se odperla, ozdravela ne bo, in bolnica bo morala vsled tega vmreti. — V takej nevarnosti sklene bolnica, iskati pomoči v molitvi. Opravljala je z drugimi osebami vred devetdnevnic posebno na čast sv. Sercu Jezusovemu in Lurški Materi Božji, rabila Lurško vodo, obljubila, ako bo vslišana, se zahvaliti v „Cvetju“ z vertov sv. Frančiška, darovati 5 gld. za zidanje neke Marijine cirkve in obiskati neko romarsko cirkvo Matere Božje. Opravljalo se je devet devetdnevnic, noga se je zelo zboljšala in zdaj je gotovo, da bo popolnoma ozdravela. — Dotična oseba se toraj za prejeto milost zahvaljuje najsv. Sercu Jezusovemu in prečisti Devici Mariji Lurški.

Dr. F. F.

Dalje se zahvaljuje neka družinska mati za rešitev pred hudo resrečo, ki ji je pretila nedavno; nekedo s Ptujskega, da se je neka pravda srečno iztekla.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: Elizabeta Bizjak iz Podgore, Terezija Valentinčič iz Volč; drežniške: Ana Breginjec, Ana Gorušček; tomajske: Frančiška (Cita) Lavrenčič; pazinske: Frančišek (Janez) Jelenič.

Dalje se priporoča M. K. tretjerednica v Vipavi, da bi na priprošnjo sv. Frančiška, Marije in sv. Jožefa zopet zadobila ljubo zdravje, če je volja božja.

Prètiti, prètim; prèti'l, prèti'la, prètilò; poprè'til, poprè'tila, poprè'tilò, Dalm. Mat. 8 c: «poprètil», Mark. 1 c: «poprejtil», Kuzmič, Dj. ap. 4. 21: «poprètili». V mojem kraju se izgovarja *rè ra r* sonans, torej: pr-tet, prt'im, prt'i'v, prt'ila, prt'ilu, in ker se je pàrvotni ê že pozabil, tudi: popr'te'v, popr'tila, popr'tlu itd. Pisava pròtiti, protim, ki se še dandanašnji semtártja prikazuje, se opira na krivo misál, kakár bi bila besèda izpeljana iz prò'ti, če ne celò iz prò't, kakár bi se bilò v biazènih starih časih le s pròtom prètilò; - kajpa kà bi se bilò s prè'tlo!?

Prè'tla, takò se govori v mojem kraju namèstù prè'kla, izvaja Mikl. iz prèk, ali meni se zdi, da bi vtegnila biti oblika s *t* stariša. Da se spreminja *tl* v *kl*, za tò imamo več gotòvih primèrov: f'irkàlj' iz f'irtàlj', k'iklj'a iz k'itlj'a, v lašćini *vecchio* iz *veclo*, *vetlo*, *vetulus*; da bi kje *k'* prehajal v *tl* pa vsaj meni nê znanò.

Rè'č, rè'č'i; na mrè'č (iz: «na imé rè'ci»).

Rè'dàk, -dka, ò; rè'jši, -a, -e; rè'je *seltener*.

Rè'ka, -e; rè'čica; porè'čje.

Rè'na, -e; rè'nica, pokrov za lonàc, mènda iz sr. nèm. *reine*, *reindel*.

Rè'pa, -e; rè'pica; rè'pni, -a, -ò; rè'pnica.

Rè's; rè'sà'n, rè'sna, -ò; rè'sni'ca; rè'snò'ba.

Rè'siti, rè'siti, rè'sim; rè'seva'ti, rè'sujem; odrè'siti; odrè'sen'je; odrè'sen'k.

Rè'va, -e, nèm. *rinwe*; rè'vàn, rè'vna, rè'vnò; rè'vež, rè'vščina.

Rè'zati, rè'žem; rè'zina, -e; rè'zlj'a'ti, rè'zlj'a'm; odrè'zàk; rè'zè'lnik (v Ribn., morebiti nam. rè'zi'lnik). Mikl. ima pod korénom rèz- tudi: «obrezati se *unzwillig werden*». Besèda se bere v znanèm Krèljevèm predgòvoru: «Ne moti se pak, ako bode lih mnogi na to naše p.smo mèrdal inu se obrezal». Jaz mislim, da bi bilò tò brati z è (ne z è') in izvajati iz koréna *reng* od kòdar imamo rè'žati in Hàrvatje in Sàrbi regnuti *knurren*, *rega das zahnefletschen und knurren des hundes*.

Sè'dati, sè'dam; sè'dè'ti, sè'di'm; sup sè'st, inf. sè'sti, prim. Dalm. Tob. 7 a: «sejsti»; krajši iuf. je pa se'st (ne sè'st) morebiti po vplivù sàdanjika sè'dem.

Sè'č, sè'č'i, dat. sè'č'i, instr. sè'čj'ò' itd.

Sè'ča'n, sè'čna', prim Dalm. 5 Mos. 1 a: «sečna»; «si-čan» ima še Kastelec Brat. buqv. Poznèje se je po svè'čnici besèda pre naredila v svè'ča'n, svè'ča'na.

Sè'jati, sè'jat; sè'jem; sè'ja'l, sè'ja'la, sè'ja'lò; zasè'ja'l, zasè'ja'la, zasè'jalò; sè'ja'vác; sè'ja'lnica; sè'vác, presè'vati.

Sè'kati; sè'kam; sè'kalò; sè'ki'ra; sè'uó'-a' [iz sè'kno?].

Sè'me, sè'mena; sè'menski, -a, ò; sè'menišće

— takò bi rekli, akò bi imèli za *seminarium* v rèsnici domačo besèdo; seminišče ima le končnico domačo, zato je meni ljubši seminar (ali seminarij), kjer je besèda le tólikò spremènjena, kòlikàr je po naše potrebno, kakàr sàm tudi za seci' rati in sekir'ati ne za sekova'ti.

Sènca, -e; sè'nénik; Sè'nčar.

Sèni'ca, -e (ali: siní'ca); srb. sjenica, pa stsl. in v drugih slovènskikh jeziki: sinica.

Sètiti se, sèčati se (?) *gedenken*, posètiti, posècati *invisere*.

Sèver, -ra; sè'veràn, sè'verna, -ò.

Sèvati; odsèvati, odsèva; odsèv, -a.

Sklè'da, -e; sklè'dnj'ak Polàg oblike sklè'da navaja Mikl. tudi: zdèla (iz zgdèla, skdèla), skedèla (t. j. skàdèla), skodèla, škedèla (t. j. skàdèla), škandèla, stsl. skadèlŭ, skadèlŭ, skandilŭ. Sklè'da je po prestòpù soglasnikov iz skdèla, to iz skàdèla in to iz lat. scutella, it. scodella; Mikl. hóče, da je od tód tudi skodèla, škandèla in stsl. skadèlŭ, skandilŭ, ali od kòd bi bil potèm an, a? Stsl. besèda, ki stoji *Lucae* 5, 19 v pomenu *τέγουρος*, tegula, nas sili vèndàr le misliti na lat. *scandula*, polàg česar je bil gotovò v rabi tudi dem. *scandella*, akò ravno nè ohranjen v literaturi. Pri nas ste se besèdi *scutella* (*scudella*) in *scandella* zavoljo podobnosti v glasù zenačili tudi v pomènu. Skò'dla, naravnost iz *scandula*, je ohranilò svòj stari pomèn.

Slè'd, slèdu'; slèditi, slèdim; slèdil, slèdila, slèdilò, zaslèdil, zaslèdila, zaslèdilò; slèdi, slèdite; slèdnj'i, -a, -e, Dalm. i Sam. 14 a: «slejdi», poslèdnj'i, po starò: pò'slèdnj'i, pò'slèdnj'e ólj'e; napò'slèd.

Slèp, slèpa, slèpò; slèpo'ta, slèpoté', Dalm. Jez. 8 b; slèpim, slèpiti, slèpit; slèpil, -ila, -ilò; oslèpil, oslèpila, oslèpilò; slèpac, -pca.

Smè'h, smè'ha; smè'sàn, -šna, -ò; smè'snica; smè'jem, smè'jati se; smè'jal, smè'jala, smè'jalò; zasmè'jal, zasmè'jala, zasmè'jalò.

Smè'm; smè'ti, smèt; smè'l, smè'la, smè'lò; smè'lost.

Snè'g, snèga'; snèžén, -a, -ò; snèžnik; snèžiti, snèžiti, snèžiti; snèžilò je.

Snè't, snè'ti', Dalm. Amos 4 b: «snity»; snè'ti, v, snè'tiva, -ò.

Spè'h, spè'ha; spè'sàn; nespè'sàn, -šna, -ò.

Sprè'mim, sprè'miti, sprè'miti; sprè'mil, sprè'mila, sprè'milò; sprè'mlj'ati; sprè'mlj'eva'vac; sprè'mstvò.

Srè'bati; srè'bam.

(Dalje prih.)